

Столярова Н. П.

Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

e-mail: mirok@i.ua

СИСТЕМА „ІНОЗЕМНИЙ СТУДЕНТ – НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ” – ЦЕ ІНТЕГРОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Підготовка спеціалістів для зарубіжних країн знаходиться в найтеснішому зв'язку з процесом входження іноземної молоді в сукупність ролей і форм діяльності студентства. Це процес залучення особистості до певних видів діяльності та поведінки, притаманним студентству. Вирішення педагогічних завдань залежить від вміння студентів включитись в навчальну діяльність, способу життя в системі міжособистісних відносин.

Світогляд іноземної людини, рівень освіти та культури, її моральні установи, мотиви, ідеали, внутрішні ресурси – усе те, що зумовлює лінію поведінки, - формується у процесі навчання. Це підвищує відповідальність усієї системи виховання за рівень характеру суспільного впливу на особистість, за формування гуманістичних ідеалів, за використання наукового потенціалу людства в інтересах соціального та морального прогресу, який втілюється в кожній окремій ситуації роботи з іноземними студентами [5].

Орієнтація на формування компетенції студента, розвиток його можливостей - завдання, яке стоїть перед сучасною вищою школою у відповідності до вимог гуманізації освіти. У навчанні досягти бажаного результату – це ті проблеми, які постають перед іноземними студентами.

Праві ті дослідники, які стверджують, що потрібно знаходити і створювати такі умови організації навчальних дій, які б максимально забезпечували соціально-психологічний розвиток особистості, навчати їх

способам і прийомам організації своєї пізнавальної діяльності на всіх етапах навчання у вищій школі [3]. У навчальному процесі зі студентами-іноземцями використовуються різні форми роботи, але найбільш ефективними залишаються актуальність знань, оперативність передачі їх студентам, емоційна насиченість, почуття міри – це інтегрований підхід до організації навчання.

Ефективність навчання залежить від принципів, які є базисом змістовно-структурної моделі навчального процесу, а також від урахування безлічі факторів і параметрів, детермінуючих успішність навчання на кожному ступені неперервної освітньої діяльності. Виявлені особливості попереднього стану навчання, а також провідні дидактичні принципи – послідовності та новизни – дозволяють характеризувати стан навчання у вищому навчальному закладі як розвиток продуктивної мовленнєво-мисленнєвої діяльності, що спирається на внутрішню мотивацію. Досвід роботи автора свідчить про те, що іноземні студенти із зацікавленістю й охоче виконують завдання, які активізують мислення, творчість, потребують оригінального розв'язання, висловлення особистих думок, при цьому неусвідомлено запам'ятовується і засвоюється матеріал.

Ефективність сприйняття інформації значно підвищується під час комплексного впливу на всі органи відчуттів і одночасного включення студентів у самостійну пізнавальну діяльність. За даними досліджень іноземні студенти запам'ятовують 20 % - почутого, 30 % - побаченого, 50 % - почутого і побаченого і 70 % того, у чому вони самі брали участь [1; с. 11].

Проблеми *педагогічного спілкування* складають основу професійної діяльності викладача вищого навчального закладу, адже основні форми навчальної та виховної роботи проходять в умовах спілкування. Педагогічне спілкування з іноземними студентами у процесі навчальної діяльності передбачає вміння педагога оперативно орієнтуватися в умовах спілкування, які змінюються, правильно планувати й здійснювати саму систему комунікації, зокрема, її найважливішої ланки – мовленнєвого впливу, точно знаходити

адекватні засоби, що відповідають одночасно творчій індивідуальності педагога і ситуації спілкування [2; с. 214].

Саме в процесі спілкування, під час обговорення нових тем, відбувається обмін знаннями, думками, почуттями. Для викладачів, які працюють з іноземними студентами, міжособистісні відносини в колективі становлять найбільший інтерес із всіх видів спілкування. Такі якості особистості, як відповідальність, обов'язок, принциповість, чесність, доброта проявляються та формуються в процесі спілкування. Як зазначає Т. Осипова, - без людського спілкування ці якості перетворюються в абстрактні символи [2; с. 215].

В роботі з іноземними студентами необхідно реалізовувати *суб'єкт-суб'єктну парадигму*, основними принципами якої є співробітництво, *співтворчість* викладачів і студентів, забезпечення самореалізації педагогів і студентів як партнерів у творчому процесі.

Сутність співтворчості полягає у максимальному використанні діалогічних форм навчання студентів; тренінгів, творчих навчально-професійних завдань; створенні доброзичливого психологічного клімату в академічній групі; зміні орієнтації студента з «учнівства» на «партнерство»; створенні умов, спрямованих на оптимальну самореалізацію студентів; гуманістичному стилі спілкування та взаємодії викладачів та студентів.

Активізації навчальної діяльності іноземних студентів сприяє спосіб багаторазового повторювання загальнонаукової та термінологічної лексики, яка постійно змінюється у відповідності з темою заняття і метою конкретного завдання. До факторів, які оптимізують навчальний процес, відноситься цілеспрямована організація самостійної роботи іноземних студентів та нетрадиційні форми контролю знань (ігрові, тестові та ін.). Розвиток навичок самостійної роботи є передумовою успішного оволодіння навчальним матеріалом і запорукою ефективного навчання, підвищення пізнавальної активності. Вона завжди розглядалась як невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Однак, як справедливо відзначають

науковці [6], показником для самостійної роботи є не місце і стиль керівництва, а внутрішні мотиви студента.

Для реалізації основної мети навчання ефективним є втілення в навчальний процес таких сучасних педагогічних засобів як нові інформаційні технології навчання, проектні технології, технології „Створення ситуації успіху”, а також інтерактивних та комунікативних методик, пошуково-дослідницьких методів, методу критичного мислення [4; с. 2], застосування педагогічних методик, які сприяють підвищенню мотивації, комунікації, самостійної роботи студента тощо.

Таким чином, інтегрований підхід до організації навчання – якісно новий рівень навчання та виховання іноземних студентів. Визначено ефективні форми навчально-виховної діяльності іноземних студентів у вищих навчальних закладах : а) *педагогічне спілкування*, яке включає особливості комунікативних можливостей педагога, досягнутий рівень взаємин, творчу індивідуальність педагога та ін.; б) *педагогічна співтворчість* студентів і викладачів, суть якої полягає в максимальному використанні діалогічних форм навчання, створення відповідного психологічного клімату в академічній групі; активні методи навчання (мікродискусії, метод ситуаційних вправ, дискусії, ділові, рольові, інтелектуальні ігри, чітка організація *самостійної роботи* та ін.).

Література:

1. Балакирян К. С. Значение изучения проблемы адаптации в подготовке кадров для развивающихся стран / К. С. Балакирян, А. Д. Тарсис. // Страноведение и лингвострановедение в практике преподавания русского языка иностранным студентам : Сб. науч. тр. – М.: Изд-во УДН, 1986. - С. 10 – 13.
2. Виховна робота зі студентською молоддю : Навч. посіб. / За заг. ред. Т. Ю. Осипової. – Одеса : Фенікс, 2006. – 288 с.
3. Гришанов Л. К. Социологические проблемы адаптации студентов младших курсов // Психолого-педагогические аспекты адаптации студентов к учебному процессу в вузе / Л. К. Гришанов, В. Д. Цуркан. – Кишинев : Штиинца, 1990. – 115 с.
4. Освітні технології: Навчально-методичний посібник // О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та інші; За заг. ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. -256 с.

5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. – К., 2003. -
6. Сенашенко В. Самостоятельная работа студентов: актуальные проблемы / В. Сенашенко, Н. Жалкина. // Высшее образование в России, - № 7, - 2006. - С. 103 – 109.